

8.6 Vzhľadom na regionálnu integráciu, musia kooperačné programy EÚ, hlavne tie, ktoré sa týkajú regionálnej integrácie s rozvíjajúcimi sa krajinami a NRK, klásť zvláštny dôraz na rôzne dimenzie trvale udržateľného rozvoja, t.j. hospodárske,

sociálne a environmentálne. EHSV môže výrazne prispieť k úspechu týchto snáh, pretože je to orgán EÚ s najvhodnejšími právomocami, ktorý sa môže zamerať na tieto otázky v rámci občianskej spoločnosti.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu Smernice Rady ohľadom realizácie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní

COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

31. marca 2004 sa Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodol podať stanovisko z vlastnej iniciatívy podľa článku 29(2) svojho Vnútrošného poriadku, k Návrhu Smernice Rady ohľadom realizácie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Výboru na tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 5. mája 2004. Spravodajcom bola pani Carroll.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (schôdzi konanej dňa 3. júna 2004) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko počtom hlasov 120 za, 49 proti a 15 hlasujúcich sa hlasovania nezúčastnili:

1. Právny podklad, obsah a rámec návrhu

1.1 Návrh Komisie je založený na článku 13(1) Zmluvy ustanovujúcej Európske spoločenstvo, ktorá už bola podkladom pre smernice potlačujúce diskrimináciu v zamestnaní alebo povolanií na základe viery, invalidity, veku alebo sexuálnej orientácie ⁽¹⁾ a vo vzťahu tak k zamestnaniu, ako aj povolaniu a pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní na základe rasového a etnického pôvodu ⁽²⁾.

1.2 Navrhnutá Smernica stanovuje rámec pre boj proti diskriminácii založenej na pohlaví pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní, so zreteľom na zavedenie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v členských štátoch. Nemá nijaký retrospektívny účinok.

1.2.1 Zakázaná je priama a nepriama diskriminácia na základe pohlavia, vrátane menej priaznivého zaobchádzania so

ženami z dôvodu tehotenstva alebo materstva. Obťažovanie a sexuálne obťažovanie, ako sú definované v návrhu, sú považované za diskrimináciu na základe pohlavia a sú preto zakázané. Odmietnutie človeka alebo jeho podrobenie takému správaniu nesmie byť použité ako základ pre rozhodnutie, ktoré by takého človeka poškodilo. Podnet k diskriminácii sa tiež považuje za diskrimináciu v rámci tejto smernice.

1.3 Rámec návrhu je široký, hoci existujú isté významné obmedzenia. Všeobecne sa týka prístupu k tovaru a službám a poskytovania tovaru a služieb dostupných pre verejnosť, vrátane bývania. Vzťahuje sa na verejný i súkromný sektor vrátane verejných orgánov. Vylúčené sú transakcie čisto privátnej povahy, napríklad prenájom dovolenkového domu rodinnému príslušníkovi alebo prenájom izby v súkromnom dome.

⁽¹⁾ Smernica Rady 2000/78/EC z 27. novembra 2000 stanovujúca všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolanií.

⁽²⁾ Smernica Rady 2000/43/EC z 29. júna 2000, na základe ktorej sa realizuje princíp rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový a etnický pôvod

1.3.1 Komisia uvádza príklady tovarov a služieb prístupných pre verejnosť:

- prístup do budov, do ktorých má verejnosť dovolený prístup;
- všetky typy bývania, vrátane prenájmu alebo ubytovania v hoteli;
- také služby ako bankovníctvo, poistenie a iné finančné služby;
- doprava;
- služby akejkoľvek profesie alebo obchodu (¹).

1.3.2 Rozsah služieb je široký. K dôležitým oblastiam patria dôchodky, životné a zdravotné poistenie, všeobecné poistenie a prístup k financiám a bývaniu.

1.3.3 Využívanie pohlavia ako faktoru pri výpočte poistiek a peňažných dávok za účelom poistenia a podobných finančných služieb bude zakázané odo dňa, kedy nadobudne smernica platnosť. Členským štátom je však dovolené odložiť zavedenie tohto ustanovenia o ďalších šesť rokov. Ak tak urobia, musia okamžite informovať Komisiu a zostaviť, publikovať a pravidelne aktualizovať komplexné tabuľky o mortalite a dĺžke života žien a mužov.

1.4 Existujú určité výnimky. Navrhnutá smernica by nezamedzovala rozdiely vzťahujúce sa na tovary a služby, pri ktorých nie sú ženy a muži v porovnateľnej situácii, pretože tieto tovary a služby sú určené výlučne alebo primárne iba pre zástupcov jedného pohlavia alebo podľa odborných spôsobilostí, ktoré praktizuje každé pohlavie ináč. Uvádzajú sa príklady stretnutí jedného pohlavia na plavárni a kluby so súkromným členstvom.

1.5 Z rámca smernice je špecificky vyňaté vzdelávanie a zmysel médií a reklamy, najmä reklamy a televíznej reklamy, ako je definované v článku 1(b) smernice Rady č. 89/552/EEC.

1.6 Pozitívne konanie je v rámci smernice dovolené.

1.7 Smernica obsahuje ustanovenia o minimálnych právach a opravných prostriedkoch, uplatnenie a monitorovanie sú spoločné pre obe smernice spomínané v odseku 1.1.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Výbor zdôrazňuje dôležitosť princípu zakázania diskriminácie podľa pohlavia vo vzťahu k prístupu mužov a žien k tovaru a službám a ich poskytovaniu.

2.2 Výbor víta konzistentnosť znenia a definície v tomto návrhu s návrhmi v dvoch predošlých smerniciach a s tým, že v prípadoch rovnosti sa zvažuje bremeno dôkazu.

(¹) COM(2003) 657 def., Vysvetľujúci obežník

2.2.1 Výbor je znepokojený tým, že definícia „služby“ sa nachádza iba v článku 10 preambuly návrhu smernice. Ak sa máme vyhnúť nejasnosti, za predpokladu, že pre verejnosť je k dispozícii široký rozsah verejných a iných služieb (napríklad služby, ktoré poskytujú mimovládne organizácie), termín „služby“ by mal byť v texte definovaný jasne. Výbor je naklonený zreteľnej definícii.

2.3 Vyňatie vzdelávania z rámca smernice je poľutovaniahodné. Uznávame však, že môžu nastať problémy pri kompetencii Spoločenstva v tejto oblasti. Vzdelávanie je však kľúčový faktor v rovnosti medzi ženami a mužmi a môže to mať taký výsledok, že chlapci a dievčatá pôjdu pri voľbe povolania po tradičných chodníčkoch, čo významne ovplyvní ich budúcnosť. V niektorých členských štátoch existujú obavy týkajúce sa obmedzení pri voľbe a nedostatku vedenia vo vzdelaní, ktoré majú trvalé a významné dôsledky tak pre zainteresovaných jednotlivcov, pre dosiahnutie cieľov sociálneho zaradenia, ako aj pre konkurencieschopnosť v samotnej EÚ.

2.3.1 Komisia uviedla, že jedine súkromne zabezpečované vzdelávanie by spadalo do rámca služieb, keby tento sektor nebol vylúčený zo smernice. Toto by mohlo mať ako dôsledok aplikáciu rôznych noriem pri realizácii princípu rovnakého zaobchádzania.

2.3.2 Členské štáty už začali konať v oblasti školstva podľa Lisabonskej agendy. Výbor preto súri Komisiu, aby urobila všetko, čo je v jej silách a povzbudila členské štáty, aby zaistili, že bude rovnaký prístup k vzdelaniu a rovnaké príležitosti pre vzdelávanie pre chlapcov aj dievčatá.

2.3.3 Smernica o existujúcom rovnakom zaobchádzaní znamená prístup k odbornému výcviku, vrátane terciárneho vzdelávania odbornej povahy. To však nestačí. Prostriedky na dávky z terciárneho vzdelávania, či už na univerzite, alebo v odbornej škole, sa získavajú na prvom a druhom stupni.

2.4 Výbor chápe, že návrh zahŕňa iba médiá a reklamu v ich úlohe priemyslu služieb. Akceptuje, že súčasný návrh nie je správnym prostriedkom na konanie čo do obsahu v médiách a reklame. Ale keďže médiá a reklama vykazujú obrovský vplyv na postoje a názory verejnosti, nemožno ich ignorovať pri snahe EÚ o odstránenie diskriminácie zo školstva a každodenného života. Existuje však jemná čiara medzi vhodným konaním a cenzúrou. Komisia by preto mala pokračovať v konzultáciách na tieto témy, mala by mať tieto fakty na pamäti a urobiť príslušné opatrenia v rozumnom časovom rámci. Výbor sa teší, že sa na tomto procese zúčastní.

2.5 Výbor víta fakt, že muži a ženy budú mať rovnaký prístup k financiam – čo je zvlášť dôležité pre oboch, či už ako podnikateľov alebo ako osoby hľadajúce finančné prostriedky na bývanie.

2.6 Výbor berie do úvahy nasledovné: vzhľadom na skutočnosť, že návrh nepokrýva oblasť školstva, médií a reklamy sa otázka nediskriminácie z hľadiska pohlaví v oblasti prístupu k poistnému zabezpečeniu stáva najcitlivejším bodom návrhu. Preto by tento návrh nemal vytvoriť riziko vzniku nových diskriminačných kritérií v tejto oblasti. Tieto nové kritériá by teda mohli využiť rozdielnosti z hľadiska pohlaví spôsobom, ktorý sa ťažšie zisťuje.

2.6.1 Výboru sa zdá veľmi diskutabilné potvrdiť, že jednotná tarifikácia pre mužov a ženy – ktorá je zavedená v niektorých krajinách Únie – vedie iste k všeobecnému zvyšovaniu taríf poistného, a že rozšírené rozloženie rizík medzi pohlaviami podporuje toto zvyšovanie. Nie je dostatočne opatrné a je v protiklade s účelom návrhu nechať možnosť členským štátom, v rámci slobodného poskytovania služieb a slobody podnikania v oblasti poistenia, robiť výnimky z tejto nediskriminácie počas šiestich rokov.

2.6.2 Výbor žiada, aby z hľadiska prístupu všetkých k právam v oblasti doplnkového poistenia sociálnej ochrany, bola odstránená priama a nepriama diskriminácia. Táto požiadavka je o to naliehavejšia, že rozvoj druhého a tretieho piliera sociálnej ochrany (doplnkového a dodatkového) je v súčasnosti najdynamickejším aspektom sociálnej ochrany v Únii. V tomto ohľade sa Výbor odvoláva na svoje návrhy v Stanovisku o doplnkovom zdravotnom poistení. ⁽¹⁾

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Výbor podporuje vyrovnávanie prístupu k finančným službám, z ktorých mnohé sú podstatné pre každodenný život a vyrovnávanie dávok a poistného pre mužov a ženy. Avšak smernica sa týka širokého rozsahu finančných služieb, ktoré sú rozličnej povahy – napr. poistenie áut, zdravotné a invalidné poistenie, dôchodky a anuity. Toto vytvára rad komplexných a zložitých problémov, ktoré sa od jedného štátu k inému líšia.

3.1.1 Musí sa však pripustiť, že pri vyrovnávaní dávok a poistného budú určité nepriaznivé aj priaznivé účinky pre spotrebiteľov týchto služieb, účinky na mužov a ženy sa menia v závislosti od vyžadovaných finančných služieb. V prípade poistenia automobilov vznikajú bezškodové zľavy pre jednotlivcov iba po niekoľkých rokoch skúsenosti s poistením. Existuje reálna možnosť, že poistné náklady sa zvýšia pre každého kvôli vykrytiu stúpajúcej neistoty.

3.1.2 Európsky súdny dvor v Colorellovom rozsudku ⁽²⁾ odsúhlasil, že použitie štatistiky vypočítanej poistným matematikom na základe pohlavia pre účely výpočtu penzijných príspevkov a dávok bolo platné. Vyžadovalo si to však, aby príspevky odvádzané zamestnancami a dávky, ktoré dostávali, boli rovnaké. Vyššie príspevky zo strany zamestnávateľa boli považované za platné. Súd platne uznal, že vyrovnanie dávok stojí viac. V zamestnaneckých penzijných schémach zamestnávateľ zaplatil vyšší príspevok. Pri súkromnom dôchodku a poistení nie je nijaký zamestnávateľ, ktorý by absorboval nejaké vyššie príspevky alebo dávky: toto padne na konzumentov služieb.

3.1.3 Toto sa však nevzťahuje na dôchodky, kde muži musia platiť za dlhovekosť žien, ale na všetky typy poistenia. Ženy možno musia platiť napríklad za vyššie riziko úrazu u mužov, atď.

3.1.4 Komisia vo svojom Rozšírenom hodnotení dôsledkov pripúšťa, že pre poskytovateľov poistenia vzniknú špecifické náklady, ktoré sa v konečnom dôsledku prenesú na spotrebiteľov, ale myslí si, že toto skončí, len čo uplynie obdobie prispôsobovania. EHSV zastáva ten istý názor.

3.1.5 Výbor tuto tiež odkazuje na princíp Zmluvy o rovnakom zaobchádzaní pre ženy aj mužov. Ak sa tento princíp použije ako základ, poisťovací priemysel musí – prirodzene, že v istom časovom úseku – zmeniť svoj systém výpočtov tak, aby pohlavie už nebolo faktorom napríklad pri výpočte poistného za automobily. Keďže frekvencia výskytu nehôd a dĺžka života nie sú jasne ovplyvnené výpočtovými metódami, celkové platby poistného spotrebiteľov by mali teoreticky zostať nezmenené.

3.1.6 Výbor si myslí, že sú potrebné špecifickejšie hodnotenia (vrátane nezávislých simulácií o účinkoch alternatívnych báz) poistného a penzijného systému, aby sa odhadol dlhodobý dopad týchto návrhov. Výbor verí, že je dôležité monitorovať udalosti – zvlášť v poisťovníctve – po začatí platnosti smernice. Celkový cieľ smernice musí byť chrániť práva ľudí, aby netrpeli diskrimináciou.

3.2 V súvislosti s ustanovením o bývaní zastáva Výbor stanovisko, že smernica by sa nemala týkať súkromných dohovorov, napr. prenájmu, predaju alebo darcovstva, vykonávaného medzi rodinnými príslušníkmi.

3.3 Výbor má taký názor, že výnimky by mali byť jasne definované. Nesmú ohroziť rovnoprávnosť medzi ženami a mužmi.

⁽¹⁾ OJ C 204, 18.7.2000, str. 51 (spravodajca Jean-Michel Bloch-Lainé)

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd versus Russell a ostatní C-200/91, 28. septembra 1994

3.4 Výbor víta článok 5, ktorý povoľuje pozitívne konanie. Toto ustanovenie by však nemalo ohroziť životne dôležité služby poskytované verejnými službami pre mužov a ženy, ako napríklad bývanie pre príslušníkov rovnakého pohlavia u invalidov a prístrešky pre ženy, ktoré boli obeťami domáceho alebo iného násillia.

3.5 Výbor schvaľuje ustanovenie o dialógu s mimovládnyimi organizáciami. Toto ustanovenie však musí zaručovať pravidelný kontakt s organizovanou občianskou spoločnosťou.

3.6 Keď sa informácie a publicita schvália, stanú sa nevyhnutnými pri zaistení toho, že spotrebitelia si budú plne vedomí svojich práv a že poskytovatelia tovarov a služieb pochopia svoje záväzky pre nich zo smernice vyplývajúce.

Brusel, 3. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie Rade a Európskemu parlamentu Podporovať technológie v službách trvalo udržateľného rozvoja: akčný plán Európskej únie v prospech ekotechnológií

(COM(2004) 38 fin)

(2004/C 241/14)

Dňa 28. januára 2004 sa Komisia rozhodla, v súlade s ustanoveniami článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, poradiť s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom o „Správe Komisie Rade a Európskemu parlamentu Podporovať technológie v službách trvalo udržateľného rozvoja: akčný plán Európskej únie v prospech ekotechnológií“

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, životné prostredie (NAT), poverená prípravou správ Výboru v tejto oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 6. mája 2004 (spravodajca: M. BUFFETAUT).

Dňa 2. a 3. júna 2004, na svojom 409. plenárnom zasadnutí (schôdza z 2. júna 2004), Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal nasledujúce stanovisko počtom 177 hlasov za, 1 hlas proti a 5 sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

1.1.1.1 Táto správa spadá do „tradície“ nelegislatívnych textov Komisie, ktoré slúžia súčasne ako rekapitulácia iniciatív, ktoré vznikli v danej oblasti, a politických perspektív budúcnosti. Istým spôsobom predstavuje rámec pre všeobecné úvahy Komisie, pokiaľ ide o ekotechnológie.

1.2 Automaticky ju zaraďuje do perspektívy stratégie v prospech trvalo udržateľného rozvoja a Lisabonskej stratégie a pripomína známy refrén, že jej cieľom je urobiť z Európskej únie „najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku poznania na svete, schopnú trvalo udržateľného ekonomického rastu sprevádzaného kvantitatívnym a kvalitatívnym zlepšovaním zamestnanosti a väčšej sociálnej súdržnosti“.

1.3 Ale po takto sformulovanej pripomienke, ktorá sa už stala istým rituálom, vzniká skutočná otázka: aké objektívne ciele má tento akčný plán v prospech ekotechnológií (APET)?

Komisia uvádza tri takéto ciele:

- odstrániť prekážky, aby bolo možné naplno využívať potenciál ekotechnológií,
- konať tak, aby EÚ zohrávala prevažujúcu úlohu pri vytváraní a pri praktickom využívaní ekotechnológií,
- mobilizovať všetkých zainteresovaných, aby pokračovali na ceste k týmto cieľom,

tak, aby sa v konečnom dôsledku znížil tlak na naše prírodné zdroje, aby sa zlepšila kvalita života obyvateľov Európy a aby sa podporil hospodársky rast.

1.4 Komisia sa nazdáva, že z politického hľadiska nastal vhodný čas na rozbehnutie tohto akčného plánu, ale akým spôsobom a rozvíjaním akých konkrétnych činností? Práve odpovede na tieto dve otázky tvoria štruktúru skúmaného dokumentu.